

SPOMEN NA STRADANJE NEVINIH

Komemorativni skup za 1.500 nevinih civilnih žrtava sjeveroistočnog dijela Korduna koje su ustaše ubili prvog dana zime 1941. godine. Odana počast polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća pred spomen – kosturnicom u koju su pokopana tijela 478 stradalih iz sela Prkos zajedno s oko tisuću pobijenih u obližnjoj šumi Brezje

U organizaciji Saveza udruga antifašista Karlovačke županije i Srpskog narodnog vijeća u selu Prkos Lasinjski upriličen je komemorativni skup u povodu 78. obljetnice pokolja 1.500 nevinih žrtava koje su ustaše mučki ubile i masakrirale prvog dana zime 1941. godine. Žrtvama je odana počast polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća pred spomen - kosturnicom (rad arhitekta Aleksandra Freidenreicha) u koju su pokopana tijela 478 stradalih iz sela Prkos zajedno s oko tisuću pobijenih u obližnjoj šumi Brezje.

Stradanje Prkosa uklapa se u opću golgotu tadašnjeg kotara Vrginmost u kome su tijekom NOR-a pobijene i umrle 10.374 osobe - partizani i civili. Samo selo Prkos dalo je 119 partizana, od kojih su 23 poginula, a njihova imena nalaze se na spomen-kosturnici. Masakr u Prkosu bio je Ivanu Goranu Kovačiću inspiracija za poemu „Jama“, a Vladimiru Nazoru za pjesmu „Majka pravoslavna“. Inače, na tom području su čamcem preko Kupe u partizane otišli Nazor i Kovačić.

Uz mještane, povratnike i njihovu rodbinu komemoraciji su nazočili poklonici antifašizma iz Karlovačke, Sisačko-moslavačke i Zagrebačke županije, predstavnici Srpskog narodnog vijeća, Srpskog kulturnog društva „Prosvjeta“, načelnik Lasinje Željko Prigorac... O događajima koncem 1941., i pokolju u Prkosu kazivao je Mile Knežević, partizanski veteran i predsjednik Sekcije boraca 8. kordunaške divizije pri SABA RH. Dvoje mladih stanovnika Prkosa u prostorijama bivše škole, zalijepili su papire s imenima ubijenih. U ovom zločinu ubijeno je i 278-oro djece mlađe od 15 godina.

„Iako se mnogima može učiniti da su komemorativna okupljanja uzaludna i da je politička borba negdje drugdje, nama je svakako jasno da se ovdje borimo i za svoje dostojanstvo. Ljudi su, gonjeni strahom ratnih zbivanja devedesetih, pognuli glave odavno, sklonili se s puta utjecajnim, moćnim, nasilnim i bogatim, sve nekako u nadi da će nasilnika umilostiviti, sve nekako misleći da će ih možda mimoići samovolja i bijes koje ničim skrivili nisu. Upravo je zato odvažnost onih koji su se četrdesetih godina prošloga stoljeća suprotstavili ustaškom sadizmu danas gotovo nezamisliva, a naročito onih koji nisu pripadnici progonjenih naroda“, istaknula je Aneta Vladimirov iz Srpskog narodnog vijeća, osudivši i srpske zločine nad hrvatskim narodom, starcima u Prkosu i Banskom Kovačevcu u ratu devedesetih. (Nažalost, na ovim prostorima zločina i nasilja bilo je i u ratnim zbivanjima od 1991. do 1995. godine. Stanovnici Prkosa izbjegli su za vrijeme Oluje. Novi rat – devedesetih uzeo je danak u okolnim naseljima. Selo Lasinje krajinske su formacije temeljito opljačkale 1991., a slično je prošao i Banski Kovačevac, u kome je poubijano desetak mještana - Hrvata).

Stvaranjem tzv. NDH 1941., i uspostavom ustaške vlasti dio Korduna omeđen rijekom Koranom od izvora do Slunja i cestom Plitvička Jezera - Slunj, našao se u potpunom okruženju ustaških garnizona i oružanih postaja. Paveliću nije bilo teško u tom okruženju izvršiti zlodjela prema srpskom narodu (u tom okruženju je oko 90% srpskog stanovništva). Oko četiri tisuće ustaša, domobrana i žandara u velikoj ofenzivi koncem 1941., trebalo je uništiti partizanske snage u kotaru Vrginmost i Petrovoj gori, koje su prijetile da prošire požar narodnog ustanka u hrvatske krajeve preko Kupe prema Zagrebu i Žumberku. Ofenziva je počela u noći 20./21. prosinca 1941., iz pravca Lasinje i Bučice. Najprije je opkoljeno srpsko selo Prkos koje je do temelja spaljeno i uništeno. Samo u tom selu ubijeno je 478 stanovnika. U nastavku ofenzive od Dugog Sela do Bovića uhvaćeno je i ubijeno još oko tisuću ljudi. Među žrtvama pokolja bilo je 278 djece mlađe od 15 godina. Ustaške metode ilustrira i slučaj žandarmerijskog narednika u Lasinji Petra Nikolića, Hrvata, u prvi mah zadovoljnog stvaranjem tzv. NDH, koga su ustaše ubile zajedno sa suprugom i dvoje djece, jer je pokušao pismom (kojeg su se ustaše domogle) upozoriti stanovnike Prkosa o pripremanom ustaškom napadu.

Akciju je vodio Ante Moškov, a u Bović je došao i sam Ante Pavelić želeći ustašama podignuti moral, jer operacija baš i nije išla po planu. Četvrti partizanski bataljun koji je djelovao na širem području sjeveroistočnog dijela Korduna, pomrsio je ustašama nakanu, izvukao iz obruča na tisuće stanovnika i sigurno ih razmjestio na Petrovoj gori. Nakon deset dana akcija je obustavljena. Partizani nisu uništeni, a ustanak se razbuktao.

Bojan **Mirosavljev**